

**Питання для іспиту за спеціальністю 032 «історія та археологія»
для вступників до аспірантури 2019 р.**

1. Закони Хаммурапі як джерело з історії Староавілонського царства.
2. Основні джерела з історії Стародавнього Єгипту.
3. Відкриття Крито-Мікенської цивілізації та основні категорії джерел з її історії.
4. «Афінська політія» Арістотеля як історичне джерело.
5. Наративні джерела з історії Стародавнього Риму.
6. «Салічна правда» як джерело з історії господарства та суспільного ладу франків VI–VII ст.
7. Наративні джерела з історії Візантійської імперії VI–XII ст.
8. «Книга Страшного суду» як джерело з історії Англії XI ст.
9. Порівняльна характеристика програмних документів повсталих селян в Німеччині 1525 р.
10. Політичний заповіт кардинала Рішельє як джерело з історії розвитку абсолютної монархії у Франції XVII ст.
11. Предмет та завдання джерелознавства нової та новітньої історії.
12. Класифікація письмових джерел нової та новітньої історії.
13. Джерелознавчий аналіз письмових джерел нової та новітньої історії.
14. Становлення та розвиток джерелознавства нової та новітньої історії.
15. Історична евристика.
16. Гуманістична історична думка.
17. Зародження та оформлення історіографії нового часу.
18. Розвиток історичної думки в XIX — на початку XX ст.
19. Історична наука у міжвоєнний час.
20. Розвиток історичної науки у другій половині XX ст.
21. «Школа "Анналів"» та її значення у медієвістиці XX ст.
22. Визначення сутності та основних характерних рис феодалізму в сучасній історіографії.
23. Теорії походження середньовічних міст в історіографії XIX–XXI ст.
24. Карло Гінзбург. «Сир та черви. Картина світу одного мельника, який жив у XVI ст.» Мікроісторія та середні віки.
25. Повсякденне життя середньовіччя в історіографії XX ст.
26. Розвиток єгиптології в XIX – на початку XX ст.
27. Визначення сутності та основних характерних рис класичного давньогрецького полісу в сучасній історіографії.
28. Проблеми генезису та розквіту Афінської демократії в історіографії.

29. Заснування Риму та його історія в царську добу в сучасній історіографії.
30. Падіння республіки та встановлення принципату в Стародавньому Римі у світлі історіографії.
31. Культура Стародавньої Індії.
32. Суспільство та держава архаїчної Спарти.
33. Східні походи Александра Македонського.
34. Пунічні війни та їх наслідки.
35. «Золотий вік» Римської імперії в період правління династії Антонінів.
36. Державний лад Візантійської імперії.
37. Побут та економіка західноєвропейського середньовічного міста (XI–XV ст.).
38. Столітня війна: причини, перебіг, наслідки.
39. Іспанія «золотого віку».
40. Реформація в Німеччині.
41. Колоніалізм в історії країн та народів Азії і Африки.
42. Спроби модернізації на Сході наприкінці XVIII – на початку XX ст.
43. Революції в країнах Азії у другій половині XIX – на початку XX ст. та їх політичні наслідки.
44. Інтеграційні процеси у Західній Півкулі у кінці XX – на початку XXI. ст.
45. Особливості соціально-економічної модернізації Китаю у кінці XX – на початку XXI. ст.
46. Промисловий переворот та його вплив на країни Західної Європи та Північної Америки.
47. Ідейні передумови війни за незалежність США.
48. Міжнародні аспекти Великої Французької революції.
49. Соціально-економічні передумови еволюційного розвитку політичних систем країн Північно-Атлантичної цивілізації в останню третину XIX – на початку XX ст.
50. Національна держава або багатонаціональна імперія: загальний політичний образ країн Північно-Атлантичної цивілізації останньої третини XIX – початку XX ст.
51. Перша світова війна в історіографії і політиці пам'яті країн Західної Європи і Північної Америки.
52. Ідеологія італійського фашизму та націонал-соціалізму: порівняльний аналіз.
53. Велика економічна депресія та її вплив на розвиток країн Західної Європи та Північної Америки.

54. Наукові дискусії щодо значення «нового курсу» Ф. Д. Рузвельта.
55. Питання про відкриття Другого фронту у взаємовідносинах між учасниками антигітлерівської коаліції під час Другої світової війни.
56. Соціально-економічна трансформація країн євроатлантичної цивілізації після Другої світової війни. Неокейнсіанство та "держава добробуту".
57. Структурна криза індустріального суспільства на Заході та шляхи її подолання (1970-ті - початок 1980-х рр.).
58. Неоконсервативна революція кінця 1970-х -1980-х рр. у країнах Західної Європи та Північної Америки. Тетчеризм і "рейганоміка".
59. Утворення НАТО та еволюція її військово-політичної доктрини у роки "холодної війни".
60. Зарубіжні слов'янські народи в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
61. Країни Центрально-Східної Європи після Другої Світової війни: від періоду "національної демократії" до встановлення тоталітарних режимів.
62. Вестфальська система міжнародних відносин.
63. Віденська система міжнародних відносин.
64. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин.
65. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин.
66. Проблема фіналу бронзової доби Лівобережжя України в історіографії.
67. Проблема походження скіфів в історіографії.
68. Основні проблеми хозарської археології в історіографії.
69. Заселення території України в найдавніші часи: дискусійні моменти.
70. Концепції етносу та етнічності. Структура етносу та етнодиференціальні ознаки.
71. Етнічна ідентичність та менталітет. Етнічні стереотипи та «образ народу».
72. Специфіка та типологія етнічних конфліктів. Форми та засоби їх врегулювання.
73. Поясніть співвідношення понять «подія», «факт», «історичне джерело».
74. Які Ви знаєте класифікації історичних джерел? Покажіть, у чому їхня принципова різниця?
75. Охарактеризуйте структуру джерелознавчого аналізу.
76. Чим, на Вашу думку, можна пояснити зростання кількості спеціальних історичних дисциплін на сучасному етапі?
77. Поясніть сутність дискусії навколо понять «допоміжні історичні дисципліни» та «спеціальні історичні дисципліни».

78. Запропонуйте періодизацію розвитку системи спеціальних історичних дисциплін. Охарактеризуйте виокремлені Вами етапи.
79. Поясніть значення макро- та мікро-географічних факторів в історії розвитку людства.
80. Охарактеризуйте методикку атрибуції художніх творів.
81. Державне і приватне колекціонування. Види і типи колекцій.
82. Проблеми розвитку теорії і методології реставрації.
83. Національний архівний фонд України: склад, структура, правові засади.
84. Сучасні архіви світу: проблеми доступу до архівної інформації.
85. Який «поворот» в історичній науці в другій половині ХХ ст. Ви вважаєте основним?
86. Чи вважаєте ви можливим і необхідним застосування в історичній науці методів інших наук? Назвіть приклади та поясніть ризики цих запозичень.
87. Дайте оцінку застосування контент-аналізу в історичній науці.
88. Поясніть пізнавальні можливості терміну «дискурс» в історіографії.
89. Назвіть та коротко охарактеризуйте можливі варіанти періодизації історіографічного процесу на українських землях
90. Оцініть «спадок» романтичної історіографії як фактор розвитку історичної науки в Україні на сучасному етапі.
91. Назвіть завдання, які стоять перед українською історіографією, як культурологічною дисципліною.
92. Поясніть, чим «нова політична історія» відрізняється від традиційної політичної історії.
93. У чому, на Вашу думку, полягає виклик постмодернізму до історичної науки?
94. Окресліть перспективи дослідження історії з позицій феноменологічної концепції джерелознавства.
95. Поясніть сутність предметного та ідеального моделювання в історичній науці.
96. «Русь» та слов'янські племінні об'єднання в античних, візантійських, арабських, скандинавських та західноєвропейських джерелах.
97. Зовнішня політика Київської Русі за візантійськими та арабськими джерелами.
98. Соціальна структура Київської Русі за юридичними пам'ятками XI-XIII ст.
99. Літописні джерела XIV-XVII ст.
100. Джерела з історії походження запорізького козацтва.

101. Варязьке питання в історіографії.
102. Християнізація Русі в сучасній українській історіографії.
103. Генеза українського козацтва в сучасній польській та українській історіографії.
104. Історія церковних православних братств в Україні у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
105. Формування території та заселення Слобідської України в історіографії.
106. Реєстрове козацтво. Козацькі війни (повстання) кінця XVI – початку XVII ст.
107. Діяльність київських та литовсько-руських митрополитів у XIII -XV ст.: між Москвою та Вільно.
108. Періодизація історії українського козацтва.
109. Міста на території України в добу середньовіччя: генеза, населення, господарство, культура.
110. Галицько-Волинська держава в орбіті європейської політики в XIII ст.
111. Джерела з історії політичних партій в Україні поч. XX ст.
112. Інформаційний потенціал кінофотовідеодокументів як історичного джерела періоду української революції 1917-21 рр.
113. Голодомори 1921-1923 та 1932-1933 рр: джерелознавчий аспект.
114. Реформа 1864 р. та контрреформа 1892 р. в історіографії.
115. Україна в Першій світовій війні: історіографія проблеми.
116. Історична концепція праці М. Грушевського «Історія України-Руси»
117. Славянофіли і західники в сучасній історіографії.
118. Суспільно-політичне життя та його вплив на розвиток української історіографії другої половини XIX ст.
119. Реформи 1861, 1864 та 1870 рр. в українських губерніях: досягнення та протиріччя.
120. Політичні партії та громадські рухи на українських землях у складі Російської імперії на початку XX ст.
121. Аграрне питання в українській революції 1917-21 рр.
122. Роль іноземних інвестицій у розвитку українського суспільства на початку XX ст.
123. Аграрна реформа поч. XX ст. на українських землях: перебіг, результати, здобутки.
124. Гадяцька угода: передумови укладення, версії тексту, значення для подальшої політичної історії України.

125. Річпосполитський сарматський міф та “хозарська теорія” походження козацтва: творці, суть, слід в історіографії.
126. Козацькі літописи як особливий тип джерел з історії України XVII-XVIII ст.
127. Династійна політика українських гетьманів (Б.Хмельницького, І.Виговського, І.Самойловича, І.Мазепи, К.Розумовського): причини, успіхи та невдачі, значення для українських політичних процесів.
128. Роль Запорозької Січі в політичному та економічному житті козацької України XVIII ст.
129. Конфесійна ситуація в Україні у XVIII-XIX ст.: розстановка сил, державна політика імперій стосовно церкви, міжконфесійні відносини.
130. Зародження модерної національної історіографії та джерелознавства в контексті українського націотворення першої половини XIX ст.
131. Місце “Історії Русів” в українському історичному міфі та українській історіографії.
132. Війни Російської та Австрійської імперій першої половини XIX ст. і участь в них українців: проблема оцінки.
133. Декабризм в Україні чи український декабризм? (історія питання).
134. Методологічні проблеми вивчення Української революції 1917-1921 рр.
135. Українські політичні режими 1917-1921 рр. (УНР, Українська Держава, ЗУНР) в історичних джерелах.
136. Українське націотворення революційної доби та міжвоєнного періоду (1917 р. - 1930-і рр.): методологічний та історичний аспекти.
137. Радянська політика «коренізації»: мета, зміст, хронологія, здійснення в Україні.
138. Український національний рух в західноукраїнських землях (1920-1930-і рр.).